

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет магістерської підготовки
Кафедра екологічного права і контролю

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Аналіз результативності природоохоронної діяльності органів
місцевої влади»

Виконав студент групи МЕК–19(ЗФ)
Спеціальності 101 «Екологія»
Освітня програма «Екологічний
контроль та аудит»

Гривенко Владлен Вікторович

Керівник: старший викладач
Тимошук Марина Олександрівна

Консультант: д.геогр.н., проф.
Лоева Інесса Дмитрівна

Рецензент к.е.н., доц.
Арестов Сергій Вікторович

Одеса - 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Інститут, факультет _____ магістерської підготовки _____
Кафедра екологічного права і контролю _____
Рівень вищої освіти _____ магістр _____
(шифр і назва)
Спеціальність 101 «Екологія» _____
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. зав. кафедри О.Г.Владимирова

к.геогр.н., доц.

“26 ” жовтня 2020 року

**З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

ГРИВЕНКО ВЛАДЛЕНУ ВІКТОРОВИЧУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Аналіз результативності природоохоронної діяльності органів місцевої влади»
2. Керівник роботи Тимощук Марина Олександрівна, ст.викладач
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
3. Строк подання студентом роботи 10.12.2020р.
4. Вихідні дані до роботи літературні джерела, які стосуються теми роботи екологічні програми, що затверджені Одеською міською радою, звіти про виконання затверджених екологічних програм
5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
Вступ
  - 1 Повноваження органів місцевого самоврядування в природоохоронній галузі
  - 2 Екологічні програми, що затверджені Одеською міською радою.
  - 3 Дослідження виконання затверджених екологічних програм.Висновки
Перелік джерел посилань

6. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) таблиці з напрямками діяльності та заходами відповідних програм з наданням орієнтовних обсягів фінансування відповідних заходів.

7. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Лоєва Інасса Дмитрівна, д.геогр.н., професор		

7. Дата видачі завдання 26.жовтня

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1	Написання 1-го розділу магістерської роботи.	26.10.2020-5.11.2020		
2	Написання 2-го розділу магістерської роботи.	6.11.2020-15.11.2020		
3	Рубіжна атестація	16.11.2020		
4	Написання 3-го розділу магістерської роботи.	17.11.2020-24.11.2020		
5	Формулювання висновків магістерської роботи. Оформлення магістерської роботи	25.11.2020-30.11.20		
6	Перевірка магістерської роботи науковим керівником, надання відгуку	1.12.2020-5.12.2020		
7	Перевірка на плагіат	6.12.2020		
8	Перевірка магістерської роботи зав. кафедрою	7.12.2020 – 10.12.2020		
9	Отримання рецензії	10.12.2020-14.12.2020		
10	Попередній захист магістерської роботи на кафедрі	15.12.2020–16.12.2020		
11	Надання магістерської роботи до деканату	17.12.2020		
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)			

Студент _____

(підпис)

Гривенко В.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

Тимошук М.О.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Аналіз результативності природоохоронної діяльності органів місцевої влади.

Гривенко Владлен Вікторович.

Сьогодні екологічна політика є важливою невід'ємною складовою частиною забезпечення національної безпеки країни. Складовими екологічної політики країни є природокористування, якість довкілля і життя населення. Багато проблемних природоохоронних питань можуть і повинні вирішуватися на місцевому рівні. Це дає змогу врахувати екологічні інтереси населення відповідних територій при прийнятті рішень щодо розвитку продуктивних сил, передачі окремих природних об'єктів у користування юридичним і фізичним особам тощо. Через місцеві органи влади найбільш предметно реалізується принцип гармонійного збалансованого розвитку, а через систему місцевого екологічного управління здійснюється політика охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, підтримки екологічного балансу.

Метою магістерської роботи є розгляд ключових природоохоронних програм, прийнятих Одеською міською радою, аналіз виконання цих програм.

Методика дослідження - обробка фактичних матеріалів та літературних джерел: загальні, загальнонаукові, спеціальні.

Робота складається з 3 розділів, посилання на 15 джерел. Загальний обсяг магістерської роботи 105 сторінок.

Ключові слова: місцеві органи влади, природоохоронні програми, утримання зелених насаджень, охорона навколишнього середовища, безпритульні тварини.

SUMMARY

Analysis of the effectiveness of environmental activities of local authorities

Grivenko Vladlen

Today, environmental policy is an important part of national security. The components of the country's environmental policy are nature management, environmental quality and population life. Many environmental issues can and should be addressed at the local level. This allows taking into account the environmental interests of the population of the respective territories when making decisions on the development of productive forces, the transfer of certain natural objects for use by legal entities and individuals, etc. The principle of harmonious balanced development is most objectively implemented through local authorities, and the policy of environmental protection, ensuring environmental safety, and maintaining ecological balance is implemented through the system of local ecological management.

The purpose of the master's work is to consider the key environmental programs adopted by the Odessa City Council, the analysis of the implementation of these programs

Research methodology - processing of factual materials and literature sources: general, general scientific, special.

The work consists of 3 sections, links to 15 sources. The total volume of the master's thesis is 105 pages.

Keywords: local authorities, environmental programs, maintenance of green areas, environmental protection, homeless animals.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ	9
ВСТУП	10
1 ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ПРИРОДОХОРОННІЙ ГАЛУЗІ	12
1.1 Повноваження місцевих рад у галузі охорони навколишнього природного середовища	13
1.2 Характеристика повноважень Департаменту екології та розвитку рекреаційних зон Одеської міської ради	18
2 ЕКОЛОГІЧНІ ПРОГРАМИ, ЩО ЗАТВЕРДЖЕНІ ОДЕСЬКОЮ МІСЬКОЮ РАДОЮ	Ошибка! Закладка не определена.
2.1 Ппрограма охорони тваринного світу та регулювання чисельності безпритульних тварин у м.Одесі на 2016-2021 роки	Ошибка! Закладка не определена.
2.2 Міська цільова програма охорони і поліпшення стану навколишнього природного середовища м.Одеси на 2017-2021 роки	Ошибка! Закладка не определена.
2.3 Міська цільова програма розвитку та збереження зелених насаджень м.одеси на 2017-2020 роки.....	Ошибка! Закладка не определена.
3 ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАТВЕРДЖЕНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОГРАМ	Ошибка! Закладка не определена.
3.1 Аналіз виконання екологічних програм, прийнятих на період 2007-2016 років.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.1.1 Програма охорони тваринного світу та регулювання чисельності безпритульних тварин м.Одеси на 2007-2016 роки	Ошибка! Закладка не определена.
3.1.2 Програма охорони і поліпшення стану навколишнього природного середовища м.Одеси на 2013-2016 роки	Ошибка! Закладка не определена.

3.1.3 Програма розвитку та збереження зелених насаджень м.Одеси на 2013-2016 роки.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.2 Аналіз виконання екологічних програм, прийнятих на період 20016-2021 років.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.2.1 Програма охорони тваринного світу та регулювання чисельності безпритульних тварин у м.Одесі на 2016-2021 роки ...	Ошибка! Закладка не определена.
3.2.2 Міська цільова програма охорони і поліпшення стану навколишнього природного середовища м.Одеси на 2017-2021 роки	Ошибка! Закладка не определена.
3.2.3 Міська цільова програма розвитку та збереження зелених насаджень м.Одеси на 2017-2020 роки ..	Ошибка! Закладка не определена.
3.3 Проведення перевірок дотримання вимог екологічного законодавства	Ошибка! Закладка не определена.
ВИСНОВКИ.....	22
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	25

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ

КНС – каналізаційна насосна станція;

СБО – станція біологічної очистки;

ТПВ – тверді побутові відходи;

ПЗФ – природно-заповідний фонд;

КП – комунальне підприємство;

ПАТ – приватне акціонерне товариство.

ВСТУП

Ст. 16 Конституції України визначає обов'язком держави забезпечення екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України, а ст. 50 регламентує, що кожен громадянин України має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди [1]. Охорона довкілля – це система заходів щодо раціонального використання природних ресурсів, збереження особливо цінних та унікальних природних комплексів і забезпечення екологічної безпеки. Це сукупність державних, адміністративних, правових, економічних, політичних і суспільних заходів, спрямованих на раціональне використання, відтворення і збереження природних ресурсів землі, обмеження негативного впливу людської діяльності на навколишнє середовище [2]. У юридичній літературі зазначається, що екологічна політика в Україні має два виміри – нормативний і регуляційний. Перший – це створення системи правил і норм, другий – організація конкретних дій на користь охорони навколишнього природного середовища. Саме нормативний вимір екологічної політики є важливим складником політичної культури, оскільки напрацьовані норми та правила мають не лише легітимний характер, але й аксіологічний [3]. Сьогодні екологічна політика є важливою невід'ємною складовою частиною забезпечення національної безпеки країни. Вироблення адекватної екологічної політики набуває для України особливої ваги, оскільки за умов державотворення від обраної державної стратегії у сфері екологічної політики, складовими якої є природокористування, якість довкілля і життя населення, залежать не лише економічне та національно-культурне відродження нації, а її майбутнє, ресурсний та інтелектуальний потенціал. Як складний і багатовимірний процес сучасна екологічна політика є результатом взаємодії різних суспільних сил. Головні позиції тут займає уряд, діяльність якого має спрямовуватися на збереження колективних інтересів і колективного блага, до яких належить

безпечно докiлля [4]. Головним органом у системi центральних органiв виконавчої влади у формуванні i забезпеченні реалізації державної полiтики у сфері охорони навколишнього природного середовища є Міністерство захисту докiлля та природних ресурсiв України. Проте багато проблемних питань можуть i повинні вирішуватися на місцевому рівні. Це дає змогу врахувати екологічні інтереси населення відповідних територій при прийнятті рішень щодо розвитку продуктивних сил, передачі окремих природних об'єктiв у користування юридичним i фізичним особам тощо. На місцевому рівні найповніше поєднуються духовні й екологічні інтереси населення, культурні й екологічні традиції. Ось чому місцевим органам влади як управлінському механізму взаємодії суспільства та природи віддається пріоритет [4].

Актуальність теми базується на тому, що через місцеві органи влади найбільш предметно реалізується принцип гармонійного збалансованого розвитку, а через систему місцевого екологічного управління здійснюється полiтика охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, підтримки екологічного балансу.

Метою магістерської роботи є розгляд ключових природоохоронних програм, прийнятих Одеською міською радою, аналіз виконання цих програм.

Завдання роботи:

1. Дослідити існуючі повноваження місцевих органiв влади в галузі охорони докiлля.
2. Дослідити основні екологічні програми, які прийняті Одеською міською радою.
3. Проаналізувати виконання діючих програм.

Об'єкт дослідження: Департамент екології та розвитку рекреаційних зон Одеської міської ради.

Предмет дослідження: екологічні програми.

1 ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ПРИРОДОХОРОННІЙ ГАЛУЗІ

Правовий статус місцевого самоврядування в Україні визначається Конституцією України [1], Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [6] та іншими законами.

В ст.2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що : «місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України».

В Україні місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

В Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що: «місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципах: народовладдя; законності; гласності; колегіальності; поєднання місцевих і державних інтересів; виборності; правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами; підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб; державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування; судового захисту прав місцевого самоврядування.

1.1 Повноваження місцевих рад у галузі охорони навколишнього природного середовища

Повноваження щодо охорони навколишнього природного середовища покладаються на органи місцевого самоврядування Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про охорону навколишнього природного середовища», Земельним Кодексом України, Кодексом України про надра, Водним Кодексом України, Лісовим кодексом України, Законом України про відходи та ще низкою нормативно-правових актів.

Відповідно до ст. 15 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» місцеві ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища на своїй території та в межах своєї компетенції; забезпечують реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян; дають згоду на розміщення на своїй території підприємств, установ і організацій у порядку, визначеному законом; затверджують з урахуванням екологічних вимог проекти планування і забудови населених пунктів, їх генеральні плани та схеми промислових вузлів; видають (переоформлюють, видають дублікати, анулюють) дозволи на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення у випадках, передбачених законом; затверджують місцеві екологічні програми; організують вивчення навколишнього природного середовища; створюють і визначають статус резервних, у т. ч. й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; забезпечують інформування населення про стан навколишнього природного середовища, функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем; організують роботу по ліквідації екологічних наслідків аварій, залучають до цих робіт підприємства, установи та організації, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, і громадян; приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають

особливій охороні; здійснюють контроль за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища [5]. Згідно із Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільські, селищні, міські ради затверджують цільові місцеві екологічні програми, місцеві бюджети, вносять до них зміни, зокрема на заходи з охорони навколишнього природного середовища; встановлюють місцеві податки і збори, у т. ч. екологічні, та розміри їх ставок відповідно до Податкового кодексу України; створюють цільові фонди, у т. ч. екологічні, та затверджують положення про них; приймають рішення про надання місцевих позик, пільг відповідно до чинного законодавства; затверджують ставки земельного податку відповідно до Податкового кодексу України; затверджують розміри плати за користування природними ресурсами, що перебувають у власності відповідних територіальних громад; вирішують відповідно до закону питання про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення, а також про скасування такого дозволу; приймають рішення про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; вносять пропозиції до відповідних державних органів щодо оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом, прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирошування потомства дикими тваринами «сезону тиші» з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу внесення пропозицій до відповідних державних органів щодо оголошення природних та інших об'єктів, які мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, що охороняються законом; надають відповідно до законодавства дозволи на розміщення на території села, селища, міста нових об'єктів, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з чинними нормативами охоплює відповідну територію [6]. Ст. 19 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» встановлює, що: «виконавчі

органи сільських, селищних, міських рад у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах своєї компетенції: здійснюють реалізацію рішень відповідних рад; координують діяльність підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідно села, селища, міста, незалежно від форм власності та підпорядкування; організують розробку місцевих екологічних програм; затверджують за поданням обласних, для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення або навколишнього природного середовища за межами відповідно села, селища, міста; організують збір, переробку, утилізацію і захоронення відходів на своїй території; формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів; погоджують поточні та перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій із питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів; забезпечують систематичне й оперативне інформування населення, підприємств, установ, організацій і громадян про стан навколишнього природного середовища, захворюваності населення; організують екологічну освіту й екологічне виховання громадян; приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення» [5]. Певними повноваженнями в галузі охорони навколишнього природного середовища наділені й районні та обласні ради – органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» закріплює за цими органами регіонального самоврядування повноваження, які вирішуються районними й обласними радами виключно на їхніх пленарних засіданнях, і повноваження, які районні й обласні ради делегують відповідним місцевим державним адміністраціям. Так, відповідно до ч. 1 ст. 43 Закону [5] виключно на пленарних засіданнях

районних і обласних рад вирішуються такі питання: вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин; вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів відповідно районного, обласного значення, а також про скасування такого дозволу; встановлення правил користування водозабірними спорудами, призначеними для задоволення питних, побутових та інших потреб населення, зон санітарної охорони джерел водопостачання, обмеження або заборони використання підприємствами питної води у промислових цілях; прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками історії або культури, які охороняються законом, прийняття рішень про оголошення у місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами «сезону тиші» з обмеженням господарської діяльності та добуванням об'єктів тваринного світу. Окрім цього, до таких повноважень відносять: затвердження програм соціально-економічного розвитку району й області, які мають враховувати й екологічні інтереси відповідних територій, цільових програм охорони довкілля та інших питань, заслуховування звітів про їх виконання; розподіл переданих із державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій відповідно між районними бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення, які можуть бути використані і в інтересах охорони довкілля, екологічної безпеки, відтворення природних ресурсів. До того ж, виключно на пленарних засіданнях обласних рад вирішуються такі питання: прийняття у межах, що визначаються законами, рішень з питань боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями, які передбачають за їх порушення адміністративну відповідальність; прийняття рішень про віднесення лісів до категорії захисності, а також про поділ лісів за розрядами такс у випадках і порядку, передбачених законом; прийняття рішень щодо здійснення місцевих

зовнішніх запозичень і надання місцевих гарантій відповідно до вимог, встановлених Бюджетним кодексом України.

Аналіз законодавчих норм щодо закріплення за органами місцевого самоврядування повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища доводить, що муніципальні органи з метою реалізації покладених на них повноважень у зазначеній сфері здійснюють адміністративно-процедурну діяльність нормотворчого, організаційно-дозвільного, виконавчо-розпорядчого, юрисдикційного, а також координаційно-контрольного характеру. Незважаючи на те, який вид адміністративної процедури будуть здійснювати органи місцевого самоврядування або їх посадові особи, діяльність суб'єктів адміністративних процедур у сфері охорони довкілля має ґрунтуватись на принципах охорони навколишнього природного середовища, передбачених ст. 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»: «пріоритетність вимог екологічної безпеки; гарантування екологічно безпечного середовища для життя та здоров'я людей; запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища; екологізація матеріального виробництва; збереження просторової та видової різноманітності й цілісності природних об'єктів і комплексів; науково обґрунтоване узгодження екологічних, економічних і соціальних інтересів суспільства; обов'язковість оцінки впливу на довкілля; гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього середовища, формування у населення екологічного світогляду; науково обґрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє середовище; безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності; компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища; поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища; вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва; встановлення екологічного податку, рентної

плати за спеціальне використання води, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, рентної плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України; врахування результатів стратегічної екологічної оцінки» [5].

Для реалізації повноважень місцевих органів влади в галузі охорони навколишнього середовища на території міста Одеси створено Департамент екології та розвитку рекреаційних зон одеської міської ради.

1.2 Характеристика повноважень Департаменту екології та розвитку рекреаційних зон Одеської міської ради

Департамент екології та розвитку рекреаційних зон Одеської міської ради здійснює свої повноваження на підставі Положення, яке затверджено Рішенням Одеської міської ради №5450-VII від 11.12.2019р. [7].

Згідно із Положенням про Департамент екології встановлені такі завдання як:

- Координація діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності та підпорядкування з питань охорони навколишнього природного середовища та атмосферного повітря на території міста Одеси.

- Здійснення заходів спільно з департаментом міського господарства Одеської міської ради у сфері поводження з відходами на території міста Одеси.

- Здійснення заходів з визначення стану зелених насаджень та їх відновної вартості на території міста Одеси.

- Здійснення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря та виконання функцій органу управління якістю атмосферного повітря на території міста Одеси.

- Розробка та організація виконання міських цільових програм в галузі охорони навколишнього природного середовища, поводження з відходами та атмосферного повітря.

- Здійснення заходів спрямованих на запобігання правопорушень у сфері охорони навколишнього природного середовища, виявлення й усунення причин та умов, які сприяють їх вчиненню.

Відповідно до покладених завдань Департамент:

З питань виконання заходів у сфері охорони навколишнього природного середовища:

1) погоджує поточні та перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

2) організовує екологічну освіту та екологічне виховання громадян;

3) готує пропозиції про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення у встановленому законом порядку;

4) приймає участь у розробці територіальних схем розміщення виробничо-господарських та соціально-культурних об'єктів і курортно-рекреаційних зон у місті Одесі;

5) розробляє та реалізує місцеві програми у сфері охорони навколишнього природного середовища, бере участь у реалізації відповідних державних програм;

6) здійснює контроль за додержанням природоохоронного законодавства, використанням і охороною природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення;

7) здійснює заходи, направлені на раціональне використання і охорону природних ресурсів, у тому числі атмосферного повітря, води, землі та рослинності;

8) в порядку, встановленому законодавством України, контролює дотримання вимог природоохоронного законодавства фізичними та юридичними особами на території міста Одеси;

9) затверджує за поданням Одеської обласної державної адміністрації для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти скидів

забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення або навколишнього природного середовища за межами міста Одеси;

10) забезпечує систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ, організацій та громадян про стан навколишнього природного середовища;

11) забезпечує функціонування місцевої екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи, яка є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації;

12) розробляє рекомендації з формування та використання коштів міського фонду охорони навколишнього природного середовища міста Одеси у встановленому законодавством порядку.

З питань виконання заходів у сфері поводження з відходами:

1) бере участь у розробці та реалізації програм з раціонального використання відходів та вжиття необхідних заходів для впровадження маловідходних і енергозберігаючих технологій;

2) вирішує питання щодо розміщення на території міста Одеси об'єктів поводження з відходами у встановленому законодавством порядку;

3) сприяє організації збирання, роздільного збирання, переробки промислових, побутових та інших видів відходів на території міста Одеси;

4) здійснює контроль за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами на території міста Одеси.

Департамен екології та розвитку рекреаційних зон здійснює контроль за діяльністю комунальних підприємств та установ Одеської міської ради в сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення належного благоустрою і утримання територій узбережжя та пляжів міста Одеси. Організовує процедуру обстеження зелених насаджень з метою визначення їх якісного стану. Здійснює діяльність щодо притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності у межах повноважень, визначених чинним

законодавством, рішеннями Одеської міської ради її виконавчого комітету та розпорядженнями міського голови.

Департамент має такі права:

- залучати спеціалістів інших виконавчих органів Одеської міської ради, органів виконавчої влади, правоохоронних органів, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками) до розгляду питань, що належать до компетенції Департаменту;

- представляти інтереси Одеської міської ради в усіх органах державної влади, органах місцевого самоврядування, судових та інших органах з питань, віднесених до компетенції Департаменту;

- брати участь у межах компетенції у роботі комісій, утворених міським головою, Одеською міською радою, її виконавчим комітетом, а також виконавчими органами Одеської міської ради;

- скликати у встановленому порядку наради з питань, що належать до компетенції Департаменту;

- подавати позови до суду та представляти інтереси Департаменту з питань, віднесених до його компетенції;

- здійснювати координацію та контроль діяльності підпорядкованих Департаменту комунальних підприємств та установ;

- отримувати у встановленому порядку від відповідних органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від їх підпорядкування та форм власності, об'єднань громадян, окремих осіб матеріали та інформацію, необхідні для виконання своїх обов'язків [7].

ВИСНОВКИ

Після проведення дослідження щодо ефективності виконання прийнятих Одеською міською радою екологічних програм можна зробити такі висновки:

По-перше, обмежене фінансування в період дії програм та не врахування об'єктивної потреби в коштах, необхідних для надання підтримки комунальним підприємствам та при розподілі для реалізації заходів по Програмам унеможливило досягнення відповідальними виконавцями очікуваних результатів, таких як поліпшення екологічного стану прибережної зони, охорони атмосферного повітря, водних ресурсів, раціонального використання земель, раціонального використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів; санітарного очищення міста, ліквідації та зменшення негативного впливу твердих побутових, біологічних та медичних відходів на довкілля та здоров'я людини.

По-друге, у зв'язку з прийняттям неефективних управлінських рішень стосовно обладнання, яке не використовується більш як два роки, неефективно було витрачено бюджетні кошти на загальну суму 66,03 тис грн. та загальна вартість обладнання (пост контролю), яке не використовується становить 930,88 тис грн, що вказує на неефективне використання активів на зазначену суму.

По-третє, недосконалість законодавчо-правової бази та нормативно-методологічного забезпечення, щодо контролю за своєчасною сплатою адміністративних штрафів, призвело до недоотримання міським бюджетом коштів на загальну суму 468,74 тис. грн (2013-466,02 тис. грн, 2014 - 2,72 тис. гривень).

По-четверте, відсутність документів на право користування земельними ділянками, які перебувають на стадії розробки, відсутність розмежування територій, які належали до підконтрольних Департаменту комунальних

підприємств (установ) та відсутність охоронних зобов'язань на територіях, які належать до парків та прибережної зони міста Одеси призводить до втрати земельних ділянок як об'єктів комунальної власності (як приклад – парки Одеси) та ускладнює належне виконання функцій, здійснення контролю.

З метою підвищення ефективності використання коштів міського бюджету та інших джерел, що спрямовувались на виконання бюджетних програм та заходів можна запропонувати такі пропозиції:

на рівні Департаменту екології та розвитку рекреаційних зон Одеської міської:

1. Ініціювати забезпечення встановлення меж водоохоронних зон міста Одеси.
2. Забезпечення встановлення меж рекреаційних зон міста Одеси.
3. Ініціювати закріплення відповідальності об'єктів природоохоронних зон з оформленням документів на право постійного користування земельними ділянками на об'єкти природоохоронної зони.
4. Розробити та ініціювати зміни до порядку видалення зелених насаджень, обліку надходжень відновної вартості зелених насаджень на території міста Одеси у відповідності до чинних нормативно-правових актів законодавства.
5. Посилити контроль за повнотою надходжень та використанням коштів відновної вартості зелених насаджень з визначенням повноважень та відповідальності осіб, що в подальшому дасть економічний ефект.
6. Забезпечити проведення інвентаризації зелених насаджень м.Одеси та ініціювати визначення балансоутримувачів зелених насаджень у відповідності до чинних нормативно-правових документів.
7. Згідно з Національним планом дій щодо поводження з відходами ініціювати реалізацію проектів щодо поводження з відходами (у т.ч. сміттесортувального, сміттєпереробного виробництв).
8. Ініціювати внесення змін до переліку завдань та заходів природоохоронних програм, оптимізувати роботу з реалізації проектів,

розроблених за рахунок бюджетних коштів, та забезпечити ініціативу шляхом залучення коштів бюджету (інвестиційних та грантових) щодо повноти реалізації проектів.

9. Забезпечити встановлення контролю за використанням та охороною води, у т.ч. джерел та систем питного водопостачання в м. Одесі у відповідності до повноважень, наданих Одеською міською радою, та закріплених в Положенні про Департамент.
10. Посилити діяльність щодо здійснення контролю в сфері дотримання природоохоронного законодавства з застосуванням штрафних санкцій до порушників.
11. Організувати дієвий контроль за ефективністю роботи підконтрольних підприємств з зазначенням критеріїв ефективності їх роботи, визначенням відповідальності осіб, щодо недопущення втрат ресурсів.

Виконані роботи дозволили досягнути таких результатів: поліпшити стан навколишнього природного середовища; забезпечити зовнішній благоустрій та збереження зелених насаджень; збільшити площу зелених насаджень загального користування, провести омолодження існуючих парків, скверів, оновити матеріально-технічну базу підприємства зеленого господарства.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254>.
2. Хільчевський В.К., Забокрицька М.Р., Кравчинський Р.Л. Екологічна стандартизація та запобігання впливу відходів на довкілля. Київ : ВПЦ «Київський університет». 2016. 192 с.
3. Хилько М.І. Екологічна політика. Київ : Абрис, 1999.
4. Нешик С.С. Вплив органів місцевого самоврядування на покращення екологічної ситуації в регіоні. URL: <http://academy.gov.ua/ej2/txts/region/05nssestr.pdf>.
5. Про охорону навколишнього природного середовища: закон України від 21 червня 1991 р. № 1264-ХІІ. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
6. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97>.
- 7.Рішення Одеської міської ради № 5450-VII від 11.12.2019 р. Про затвердження Положення про департамент екології та розвитку рекреаційних зон Одеської міської ради у новій редакції
8. Програма охорони тваринного світу та регулювання чисельності безпритульних тварин у м. Одесі на 2016-2021 роки, затверджена рішенням Одеської міської ради від 03 лютого 2016 року № 268-VII
9. Міська цільова програма охорони і поліпшення стану навколишнього природного середовища м.Одеси на 2017-2021 роки була затверджена рішенням Одеської міської ради від 08.02.2017р. №1610-VII
10. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України. Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального

господарства України 10.04.2006р. № 105 База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97>.

11. Міська цільова програма розвитку та збереження зелених насаджень м. Одеси на 2017-2020 роки. Рішення Одеської міської ради №1607-VII від 08.02.2017р

12. Аудиторський звіт за результатами державного фінансового аудиту діяльності Департаменту екології та розвитку рекреаційних зон Одеської міської ради. Одеса. 2019р.

13. Звіт про хід виконання у 2019 році Програми охорони тваринного світу та регулювання чисельності безпритульних тварин у м. Одесі на 2016-2021 роки. Рішення виконавчого комітету Одеської міської ради № 232 від 25.06.2020 р.

14. Звіт про хід виконання у 2019 році Міської цільової програми охорони і поліпшення стану навколишнього природного середовища м. Одеси на 2017-2021 роки. Рішення виконавчого комітету Одеської міської ради № 178 від 28.05.2020 р.

15. Звіт про хід виконання у 2019 році Міської цільової програми розвитку та збереження зелених насаджень м. Одеси на 2017-2020 роки, Рішення виконавчого комітету Одеської міської ради № 179 від 28.05.2020 р